

роздачею сувереном ресурсів та фіскальних пільг. У разі, якщо суверен зберігає за собою джерела ресурсного забезпечення і виступає як гарант загальновизнаного порядку розподілу ресурсів, його статус є більш чи менш стабільним. Однак у випадку, коли він випускає з рук основні джерела ресурсного забезпечення, його ексклюзивне становище основного розпорядника ресурсів опиняється під загрозою через опір інших центрів влади.

Таким чином, вільний вибір суверена при прийнятті рішень обмежений конфігурацією владних позицій ресурсозабезпечених центрів влади — як в самому апараті держави, так і тих, чия влада носить формально неполітичний характер. Звідси випливає, що сутність суб'єктності суверенітету полягає не стільки в площині прийняття самостійних державно-владних рішень, скільки в контролі за розподілом та використанням владних ресурсів та повноважень в рамках механізму держави.

Бібліографічний список:

1. Аузан А.А. Институциональная экономика. Новая институциональная экономическая теория. / Под ред. А.А. Аузана. 2-е изд. Москва: Инфра-М. 2011.-466с.
2. Балабанова Е.С. Социально-экономическая зависимость: теория, история, современность: Монография / Е.С. Балабанова / Науч. ред. З.Х. Саралиева. – Нижний Новгород: Изд-во Нижегородско- го госуниверситета им. Н.И. Лобачевского, 2004. – 269 с.
3. Poggi G. Forms of Power / G. Poggi. — Cambridge: Polity Press, 2001. — P. 136—284.
4. Михельс.Р (2006). Социология политической партии в условиях демократии. Политология: хрестоматия / Сост. проф. М.А. Василик, доц. М.С. Вершинин. —М.: Гардарики, 2000. 843 с.
5. Мочерний С. Національний та економічний суверенітет країни / С. Мочерний // Економіка України. – 2005. – №10. – С. 4-13.

DOI 10.31558/2617-0248.2018.3.4

УДК 81'272(477)

БІОПОЛІТИЧНА ПАРАДИГМА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТОЛОГІЧНОГО КОНТЕКСТУ МОДЕЛІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Савойська С. В., доктор наук в галузі політології, професор Міжнародної академії управління персоналом, доцент Київського національного університету будівництва і архітектури

Досліджується біополітична парадигма як основа формування політологічного контексту моделі мовної політики. Зазначено, що біополітична парадигма базується на таких концептах як «біхевіоризм», «необіхевіоризм» та «постбіхевіоризм», які використовуються для вивчення поведінки суб'єктів мовної політики, розуміння мовної політики як проблеми, її аналізу та оцінки мовно-політичної ситуації, яка позитивно чи негативно впливає на формування мовного середовища, спільноту, її розвиток та державу у цілому. Констатується, що біополітичний підхід дав можливість зосередити увагу на політичній культурі та символічній поведінці політиків, які розробляють мовні законопроекти, програми, комплексні заходи, висловлюють пропозиції під час їх обговорення та ухвалюють необхідні рішення, що так чи інакше впливає на здійснення мовної політики, якість життя та поведінку спільноти. Зроблено спробу довести, що біхевіористична, необіхевіористична і постбіхевіористична теорії є основою формування біополітичної парадигми, яка дозволяє зануритися у суть мовної політики як моделі, проаналізувати її сутність, зміст, значення та розвиток. Стверджується, що біополітична парадигма будується на поведінковому методі дослідження, який відображає міжвладні стосунки, взаємовідносини між російською та українською владами, а також між ними та українською спільнотою. Дається визначення поняття «парадигма», яке автор розуміє як сукупність пізнавальних принципів і прийомів, що відображають мовно-політичну реальність та мовно-політичну проблему, якою, у нашому розумінні, є політологічний контекст мовної політики як моделі, який досліджується з допомогою постбіхевіоризму, тобто, поведінкового напрямку. З його допомогою аналізується поведінка російської влади, яка втручається у внутрішні справи України, та проросійськи налаштованих політиків, яких вона використовує для здійснення своїх планів та захисту власних інтересів.

Ключові слова: необіхевіоризм, проросійський, біополітична парадигма, Україна, політологічний контекст, модель, постбіхевіоризм, мовна політика, біхевіоризм.

Savoyska S.V. Biopolitical paradigm as the basis for the formation of the political context of the model of language policy of Ukraine

The biopolitical paradigm is studied as the basis for the formation of the political context of the model of language policy. It is noted that the biopolitical paradigm is based on such concepts as behaviorism, neobehaviorism and postbehaviorism, which are used to study the behavior of subjects of language policy, understanding of language policy as a problem, its analysis and evaluation of the language and political situation that is positively or negatively affects the formation of the linguistic environment, the community, its

development and the state as a whole. It is stated that the biopolitical approach made it possible to focus on the political culture and symbolic behavior of politicians who develop linguistic bills, programs, complex measures, make suggestions during their discussion and make the necessary decisions that one way or another influence the implementation of language policy, quality of life and community behavior. An attempt has been made to prove that behavioral, non-ihivorous and post-bayhevorist theories are the basis of the formation of a biopolitical paradigm, which allows us to plunge into the essence of language policy as a model, to analyze its essence, content, meaning and development. It is argued that the biopolitical paradigm is based on a behavioral research method that reflects inter-governmental relations, the relationship between Russian and Ukrainian authorities, as well as between them and the Ukrainian community. The definition of the concept of "paradigm", which the author understands as a set of cognitive principles and techniques that reflect the linguistic-political reality and language-political problem, which, in our understanding, is the political context of language policy as a model that is investigated with the help of post-bestialism, that is, , behavioral direction. It analyzes the behavior of the Russian authorities, which interferes in Ukraine's internal affairs, and pro-Russian-minded politicians, which it uses to implement its plans and protect its own interests.

Key words: neobechhevorizm, prorussian, biopolitical paradigm, Ukraine, political science context, model, postbayhevorizm, linguistic politics, behaviorism.

Постановка проблеми. Біополітична парадигма, складовою якої є такі поведінкові концепції як біхевіоризм, небіхевіоризм та постбіхевіоризм, використовується для дослідження політологічного контексту моделі мовної політики України, який формується на основі вербальної, символічної та реальної поведінки суб'єктів мовної політики, якими є проросійськи налаштовані політики. Опираючись на прорадянську та прокомуністичну свідомість і відповідну поведінку суб'єктів мовної політики, Росія через ЗМІ та проросійськи налаштованих політиків проводить в Україні деструктивну мовну політику, спрямовану на знищення української мови, культури, державного суверенітету, соборності та усього того, що називається українським, просуваючи таким чином на території України власні інтереси. Сучасна Росія спирається у своїх діях на теорію В. Шнірельмана, «захищаючи» російськомовних громадян, їх мову та власні інтереси, які побудовані на завоюванні та імперській культурі, яка народжується, на думку Л. Фробеніуса, від зіткнення та взаємодії старих культур [2, с. 55]. Опираючись на антиукраїнську поведінку проросійськи налаштованих політиків, керованих російською владою, Кремль докладає немало зусиль, аби зберегти в Україні статус – кво для російської мови та загальмувати розвиток і поширення української мови, особливо на Півдні і Сході країни, аби продовжити і надалі російщити українців. Така поведінка влади Росії та українських проросійськи налаштованих політиків змінили те україномовне середовище, яке почало формуватися в Україні у кінці 1980 - на поч. 1990-х рр. Більше того, російська влада через Інтернет, українські ЗМІ та під час виборів нав'язує українському народу російську мову, російські цінності та інтереси. Свідченням цього є те, що однією з головних тем на кожних виборах, які проводилися в Україні, була проблема російської мови і російськомовної спільноти, для якої, на думку російських політиків і науковців, цю мову треба зберегти за будь-яку ціну. Така їх поведінка спровокувала в Україні мовно-політичну кризу, призвела до мовно-політичних конфліктів, мовно-політичного сепаратизму, анексії АРК та російської війни на Сході України.

Мета статті: дослідити поведінку суб'єктів політики, ставлення до мовної політики, яка здійснюється в Україні, та їх вплив на формування політологічного контексту моделі мовної політики. Дати визначення та пояснити сутність і значення таких концептів як «біхевіоризм», «небіхевіоризм» та «постбіхевіоризм», які є основою формування біополітичної парадигми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання зазначеної проблеми, пов'язаний з прізвищем німецького науковця П. Майєра, яка сформувала концепцію дворівневої моделі людської поведінки, що має нижчий і вищий рівень. На нижчому рівні, як зазначає дослідниця, людина у своїй діяльності опирається на природні інстинкти своєї поведінки, а на вищому рівні її поведінка керується розумом і символами, які пов'язані з її культурою. Тобто, основним об'єктом вивчення біополітики є людська поведінка, яка в залежності від обставин може бути реальною, вербальною і символічною. На ознаках біополітичної природи людини сформувався біхевіоризм (наука про поведінку) – одне з провідних напрямків в американській політології кінця XIX – на поч. XX ст. Біхевіористський метод був найпопулярнішим науковим напрямом серед американських та інших зарубіжних політологів упродовж 40 – 60-х рр. XX ст. [8, с. 52]. Наприклад, політична і вербальна поведінка окремих виборців та кандидатів у депутати аналізувалася за допомогою біхевіористського підходу, що досліджував Бімбер Брюс, який в основу свого вчення поклав висновки попередників [16]. На думку вітчизняної дослідниці С. Денисюк, біхевіоризм політичний (англ. behavior – поведінка) – це напрям досліджень політичної поведінки людини як дієвого чинника функціонування політичних систем, мотивів суб'єктного ставлення до політики і політичної влади, участі у виборчих процесах та ін. [9, с. 34]. Окремі аспекти біхевіористського підходу щодо аналізу моделі мовної політики беруть до уваги вітчизняні науковці, зокрема, В. Ханстантинов, В. Бебик та ін. Однак, цей напрям має певні недоліки, які, на думку науковців, криються в ідеології емпіричного консерватизму. Тому на основі концепції «радикального біхевіоризму», яку розробив Б. Скіннер, у політології виникає новий напрям – небіхевіоризм, за яким людина діє за принципом автоматичного реагування на зовнішні подразники [8, с. 424]. Людина у цьому випадку сприймається небіхевіористами як робот, який автоматично виконує усі символічні накази замовника, якими б вони не були. Тобто, небіхевіористи причини розладу між особистістю і соціальним середовищем вбачають у суто поведінкових реакціях індивідів на те, що їх оточує. Вони вважають, що над поведінкою індивідів і соціальних груп можна встановити жорсткий контроль і за допомогою спеціальних методів модифікувати поведінку

громадян у заданому напрямі. У зв'язку з цим у 80-90-х рр. минулого століття біхевіористський напрям [9, с. 34] увійшов у кризову фазу. Представниками «критичної хвилі» були Ч. Міллс, Е.Фромм, Ю. Габермас, які не припиняли наукових пошуків у галузі політичної філософії, історії політичної думки, політичного прогнозування, вивчення ціннісних основ демократії та ін.

На цій критичній основі виник новий поведінковий напрям – постбіхевіоризм, який допоміг проаналізувати поведінку суб'єктів політики не лише під час виборів, а й – розробок законопроектів, ухвалення програм, комплексних заходів, законів, мовно-політичних рішень. Основні напрями постбіхевіоризму у політиці Д. Істон висловив у 1969 р. на 65-му конгресі Американської асоціації політик. науки (APSA) «Нова революція в політичній науці» у якості президента та професора Каліфорнійського університету [7, с. 613]. Д. Істон зосередив увагу на вивченні проблем політичної та соціокультурної поведінки усіх суб'єктів політики: соціальних, інституціональних, функціональних, первинних, вторинних, індивідуальних, колективних тощо, їх способи реагування на політичні явища та процеси, характер відносин з іншими суб'єктами. Постбіхевіоризм, на його думку, покликаний переглянути застарілі постулати біхевіоризму [9, с. 34] та продовжити розвиток його позитивних начал. Д. Істон, по суті, закликав до раціонального поєднання у поведінкових дослідженнях емпіричного та ціннісно-нормативного аналізу [12, с. 40]. Концептуальне обґрунтування постбіхевіоризму, політичних відносин у політиці та політології, здійснив вчений Чиказького університету Ч.Мерріам [6, с. 475]. Його послідовниками, що належать до чиказької школи американської політичної науки, були П. Лазарсфельд, Г. Лассвелл, Е. Кемпбелл, Г. Саймон, Е. Даунс, Леонард Уайт та ін., які наполягали на першочерговості вивчення політичної поведінки у групах, спільнотах та політичному процесі у цілому. Їх об'єктами дослідження були групові, корпоративні інтереси та приватні і державні ЗМІ, які захищають різну культуру і комунікаційні цінності [8, с. 229]. Представники цього напрямку критикували своїх попередників за те, що у їх дослідженнях була присутня ідеологія «емпіричного» консерватизму. Окремі аспекти постбіхевіористського напрямку досліджували як закордонні (Г. Алмонд, С. Верба, Д. Істон, Ж. Ліотар, Р. Мертон, Т. Парсонс), так і вітчизняні науковці, зокрема О. Бабкіна, Ю. Гнаткевич, В. Северинюк та ін. Завдання постбіхевіоралізму, на їх думку, полягає у руйнації бар'єрів замовчування, які були зведені біхевіоралізмом, що має допомогти політичній науці зрозуміти реальні запити людства у період криз. У цьому контексті «постбіхевіоризм» (постбіхевіоралізм) (від лат. *post* – після і англ. *behaviour* – поведінка) варто розуміти, як один з напрямків у західній політичній психології, що виник як нова (порівняно з традиційним біхевіоризмом) методологія соціально-політичної сфери, який зорієнтовано на перегляд та подальший розвиток основних положень біхевіоризму [9, с. 34].

Виклад основного матеріалу. Зазначені поведінкові напрями є основою формування біополітичної парадигми. Застосування терміна «парадигма» було започатковане у праці Т.Куна «Структура наукових революцій», який вважає наукову революцію зміною парадигми [3, с. 465]. Цей термін у науковий обіг введено американським істориком і філософом Т. Куном у 20-і рр. минулого сторіччя, який його розуміє як: сукупність фундаментальних знань, цінностей, переконань і технічних прийомів, що виступають як зразок наукової діяльності; теорію та інструментарій, які забезпечують науку різними моделями. Теорія, на його думку, може називатися парадигмою лише тоді, коли вона домінує над усіма іншими і визнається науковою спільнотою [11, с. 24]. В античному і середньовічному філософських дискурсах поняття «парадигма» використовувалося для характеристики відношення між фізичним та надфізичним світами. Так, Платон застосував термін «парадигма» стосовно Ідей та Форм як доконечних взірців для реального існування. У сучасному дискурсі парадигма означає прийняту певним науковим співтовариством модель постановки та вирішення проблеми. Зміна парадигми може відбуватися і за інших обставин, приміром, при відновленні державної незалежності, зміні політичного режиму, ідеології, мовної політики, ефективність якої, на думку С. Наумкіної, залежить від системності і комплексності проведення розроблених заходів [8, с. 398].

«Парадигма» як поняття (від грецької *paradeigma* – приклад, взірець) – це сукупність загальнотеоретичних основ політичної науки; своєрідна модель політики, яка досліджується з допомогою різних підходів, вивчення джерел; система уявлень, характерна для визначення етапів розвитку політичної науки, культури та суспільного життя [5, с. 450]; система понять та підходів, яка властива певному періоду формування політологічного контексту моделі мовної політики, яка на кожному етапі розвитку має свої особливості. Загалом від мовної політики, на думку М. Жулинського [18], залежить, якими є її цілі і пріоритети, самодостатність українського суспільства, його мовно-політичний, духовний та інформаційно-комунікаційний розвиток. Зокрема, категорію «політика» варто розуміти як теоретичну парадигму, якою є система політичних, міфологічних, правових, теологічних, економічних, етичних, психологічних уявлень про взаємодію держави з громадянами, інститутами громадянського суспільства; цілі та механізми управління суспільними процесами; технологічні та комунікаційні засоби регулювання мовно-політичних проблем.

Окремі аспекти біополітичної парадигми аналізували як закордонні (І. Белліер, Д.Сінгер та ін.), так і вітчизняні (Т. Андрущенко, В. Бебик, В. Бурдяк, Я. Верменич, І.Вернудіна, С. Денисюк, О. Зернецька, М. Обушний, А. Коваленко, О. Ткач, Т. Панченко, В.Северинюк, А. Сладкова, О. Смольніков, В. Ханстантинов, Л. Шкляр, О. Шумський) науковці. Вони з'ясували, що біополітична парадигма є самостійною методологією вивчення політики, яка склалася у 70-х рр. ХХ ст. в американській науці і яка базується на синтезі генетики, біології поведінки, екології та ін. Вивчаючи політичну поведінку суб'єктів мовно-політичного процесу, науковці з'ясували їх відношення до мовної політики, мовно-політичної проблеми, мовно-політичних конфліктів та мовно-політичного сепаратизму. Окремі з них стверджують, що генетичні властивості людини можуть служити підставою для визначення особливостей політичної поведінки, яка відіграє велику роль, приміром, при розробці мовних законопроектів, ухваленні мовно-політичних рішень, програм, комплексних заходів, ратифікації міжнародних угод та ін. Усе ці тонкощі поведінки суб'єктів політики можна досліджувати, на думку науковців, з допомогою таких

підходів як: вербальний (слово, мовлення, політичний діалог, політичний дискурс, взаєморозуміння, компроміс, консенсус), символічний (жести, образи, символи, знаки, коди), постбіхевіористський (демонстрація, пікет, флешмоб, мітинг), інституційний (діяльнісна позиція державних, політичних, опозиційних інститутів, громадських організацій, політичних партій та ін.), які у комплексі відображають вербальну, символічну, інституційну та ін. поведінку суб'єктів мовної політики. Головна ідея постбіхевіоризму, на думку В. Северинюка, полягає у відновленні у політологічних дослідженнях престижу та раціонально-пізнавальної ролі теоретичних досліджень, зорієнтованих на усвідомлення реальних потреб людини і політики, значення нормативно-ціннісних, ідеологічних, моральних аспектів суспільного життя [12, с. 41].

Окремі науковці пропонують доповнити постбіхевіоризм неінституціональними підходами, під якими Д. Сінгер мав на увазі структуру, культуру і відносини. Неінституціональний підхід щодо дослідження моделі мовної політики вказує на те, яка держава (самостійна чи залежна, федеративна, конфедеративна чи унітарна), політична система (демократична чи авторитарно-тоталітарна) та який режим формує зазначену модель. У цьому сенсі ми зосереджуємо увагу на тоталітарно-авторитарній і демократичній ідеологіях [8, с. 243], їх методах управління та відношенні до формування мовної політики як моделі. Завданням демократичної ідеології є відродження національних, культурних та духовних цінностей, що є необхідним у зв'язку з падінням духовності та існуванням тоталітарно-авторитарної ідеології, яка виховує антидуховність, що ми спостерігаємо на прикладі Росії та інших держав. Саме тут, як вважає С. Денисюк, ми спостерігаємо конфлікт ідеології з політичною культурою [1, с. 77]. Важливе місце серед ціннісних орієнтацій політичної поведінки належить традиціям і звичаям українського народу, його культурі, мові, державним символам, що є невід'ємною складовою політичної культури [9, с. 302] та ідеології, на основі якої вони формуються. Складовою неінституціонального підходу є такі інститути як право, невід'ємною частиною якого є Основний закон України – це Конституція, та громадянське суспільство, яке є гарантом і базою формування та розвитку громадянської культури. За визначенням Н. Коваліско, громадянське суспільство – це суспільство рівноправних і вільних громадян з високим рівнем економічної, соціальної, політичної, моральної культури, яке не залежить від держави, але є її базисом та взаємодіє з нею, створюючи розвинені правові відносини заради загального блага [9, с. 69]. Зокрема, Білл Баурінг у своєму аналізі мовно-політичної ситуації в Україні опирається на положення Конституції України, де Стаття 10 свідчить, що «державною мовою в Україні є українська мова» [9, с. 93]. Не зважаючи на те, що у Статтях 10 і 11 мовна політика, по суті, сформульована, але ці статті, на думку науковця, «залишаються декларативними, бо не підкріплені механізмом, який «привів би їх у дію» [17]. Для цього, на слухну думку О.Трибушного, необхідні «принципово нові законодавчі та нормативно-правові акти» [14, с. 101]. Паралельно з цим положенням існує й інше, яке свідчить про те, що Україна гарантує вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов етнічних меншин. Тобто, мовна політика сучасної України на відміну від тієї, яка проводилася в СРСР, виступає своєрідним культурним, ідеологічним та інформаційно-комунікаційним полем.

За висновками як вітчизняних (І. Гаврилович, О. Калиновська, В. Кожевніков, А.Корж, В. Кулик, Л. Нагорна, Ю. Сурмін, В. Сквірська, Н. Трач, Г. Удовенко, В. Чернишук, А. Шевченко), так і зарубіжних (Д. Аріел, Б. Баурінг, Ю. Бестерс – Дільгер, В.Беєр, Е.Джеймс, О. Бевер, К. Браун та ін.) науковців, основними критеріями формування політологічного контексту моделі мовної політики є: а) політико-правова культура демократичного типу, без якої зазначена модель не може формуватися ефективно, адже лише у демократичному суспільстві суб'єкт політики має можливість висловлювати власну думку та дискутувати на будь-які теми; б) толерантність як ціннісна складова моделі, що дає можливість доброзичливо ставитися до опонента, зрозуміти його аргументи, обговорювати та ухвалювати необхідні мовні законопроекти та поширювати українську мову як державну в усіх регіонах; в) політичні комунікації, які забезпечують можливість дискутувати на різні теми перед ухваленням будь-якого рішення, закону, програми тощо, аби не спровокувати мовно-політичну кризу; г) діалог політиків, який при відповідних умовах перетворюється на дискурс, котрий при конструктивному розгляді будь-якого питання передбачає компроміс та консенсус. Усі ці критерії науковці розуміють як засіб порозуміння між полярними політичними силами, поліпшення якості мовлення на теле – та радіоканалах України, захист її від публічної дискредитації, створення системи контролю за дотриманням мовного законодавства, поширення комунікацій українською мовою у ділянці міжетнічного та міжполітичного спілкування, як символу гаранта державної незалежності, соборності та національної безпеки [15, с. 11].

Однак окремі українські політики, проросійськи налаштовані, вважають, що Україна має рухатися до союзу з Росією, не зважаючи на те, що вона, починаючи з 1990-х рр., докладає неабиякі зусилля, аби нав'язати українцям російську мову у статусі офіційної, державної або регіональної, спосіб мислення, невідгідні для України енергетичні та економічні відносини. Опіраючись на російсько-українські зв'язки, Росія намагається зруйнувати політичну, економічну та енергетичну систему України, знищити її військовий, науковий, освітній та мовно-культурний потенціал. Це вона робить з допомогою силових методів, що наразі є очевидним фактом, без чого, як вважає більшість російських політиків і науковців, «російсько-українські відносини не вичуняють. Хоча розпад України – проблемний для Росії варіант, але краще сприяти йому, ніж терпіти постійний виклик України та ерозію наших зусиль на близькому зарубіжжі» [4, с. 112]. Ця цитата свідчить про те, що Кремль вибудовує власну мовно-політичну стратегію щодо послаблення України, її розколу та захоплення. Щоб «розмити» модернізацію усіх сфер життя, зокрема освіти, прокомуністичні політичні сили видавали у Росії та завозили на територію України газети, журнали, посібники, підручники, художню, церковну, художню літературу, підручники, посібники та навчально-методичні матеріали російською мовою. Це є свідченням того, що перспективи реалізувати геополітичні інтереси Росії в Україні є дуже великі. Така стратегічна деструктивна поведінка російської влади щодо України та української мови як державної була накреслена давно і виконувалася по наміченому плану у незалежній Україні з

початку 1990-х рр. Таку стратегічну мету Росії в Україні російські політики та науковці пояснювали захистом російськомовного населення та дискримінованим становищем російської мови [10, с. 59]. У зв'язку з цим успішно просували стратегічну мету Росії щодо України «прокомуністичні сили, оскільки їх політична поведінка, на думку Н. Ніколаєнка, відповідає імперським амбіціям Москви, яка через своїх підопічних («п'яту колону» в Україні) значною мірою контролює український інформаційний простір, організовує регулярні акції, які покликані створювати ілюзію підтримки великою частиною українського суспільства сепаратистські ідеї» [13, с. 239]. Підопічні Кремлю українські прокомуністичні стратеги, виконуючи його волю, гальмували переведення освітніх закладів усіх рівнів акредитації на навчання та викладання українською мовою, особливо на Півдні і Сході України, аби зберегти на цих теренах статус – кво для поширення російської мови у статусі якщо не другої державної [9, с. 93], то хоча б регіональної, та об'єднати українське суспільство на основі її вільного розвитку та поширення на теренах незалежної України.

Висновки та перспективи дослідження. Біополітичний підхід до розгляду проблеми дав можливість з'ясувати, чому мовна політика проросійськи налаштованими політиками здійснюється на Півдні і Сході України не за етнічним, а мовно-культурним принципом; у зв'язку з чим і коли у незалежній Україні політизувалося мовне питання; з якою метою українське суспільство розділене за ідеологічною, культурною та мовно-політичною ознаками, чому прокомуністичні стратеги на рідній землі мовну політику намагаються здійснювати в інтересах Росії за допомогою інформаційних ресурсів та маніпулювання суспільною свідомістю громадян. Зважаючи на таку поведінку російської влади в Україні, яка діє через своїх проросійських посередників, у державі формується не проукраїнська національна модель мовної політики, а проросійська. Свідченням цього є відсутність в Україні до цього часу такого закону про мови, який би захистив інформаційний простір, спорт, торгівлю, кіноіндустрію, мистецтво, освіту, книговидавництво, які у своїй більшості є російськомовними; інтереси українського народу та державну мову, якою не бажають послуговуватися ні громадяни, ні окремі державні службовці. У зв'язку з цим політологічний контекст моделі мовної політики є чутливим не лише до регіональних мов, які функціонують в Україні, а й до російської мови, яка значною мірою поширена серед українських громадян, у їх побуті, ЗМІ, в Інтернеті, у спорті, торгівлі та ін. У цьому значенні необхідно захищати не російську мову в Україні, а українську. А для цього необхідно змінювати політичну поведінку суб'єктів мовної політики, яка базується на ідеології, що панує у державі, свідомості і культурі, починаючи з державних службовців і закінчуючи громадянами. У зв'язку з зазначеним вибір методологічних підходів щодо дослідження моделі мовної політики потребує подальших наукових розвідок, позаяк предмет аналізу має культурні, ідеологічні та комунікативні особливості, які під таким кутом бачення мало ким розглядаються.

Бібліографічний список:

1. Денисюк С. Культурологічні виміри політичної комунікації: Монографія. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 392 с.
2. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітичний аналіз): [Монографія]. – К.: Вища школа, 1998. – 392 с.
3. Лук'янець В. Парадигма // Філософський енциклопедичний словник Національної Академії наук України. Інститут філософії Г. С. Сковороди / Голова редколегії В. І. Шинкарук. – Київ: «Абрис», 2002. – 742 с.
4. Національна безпека України 1994-1996 рр.: Наук. доп. НІСД / Редкол.: О. Ф. Белов (голова) та ін. – К.: НІСД, 1997. – 197 с.
5. Новий словник іншомовних слів: близько 40000 сл. і словосполучень / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк; За ред. Л. І. Шевченко. – К.: АРІЙ, 2008. – 672 с.
6. Обушний М., Коваленко А., Ткач О. Політологія: Довідник / За ред. М. І. Обушного. – К.: Либідь, 2009. – 501 с.
7. Політологічний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М. Ф. Головатого та О. В. Антонока. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.
8. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів: «Новий Світ. – 2000», 2014. – 779 с.
9. Політологія: сучасні терміни і поняття. Короткий навчальний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації. – 4-те видання, виправлене і доповнене / укладач В. М. Піча, наук. редакція Л.Д.Климанської, Я. Б. Турчин, Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ. – 2000, 2015. – 516 с.
10. Руда О. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія / Олена Руда; НАН України, Ін-т укр. мови. – К., 2012. – 232 с.
11. Рупташ О. Парадигмальний підхід у гуманітарних науках // Нова парадигма: [журнал наукових праць] / голов. ред. В.П.Бех; Нац.пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; творче об'єднання «Нова парадигма» – Вип. 122. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С.20-32.
12. Северинюк В. Політична поведінка: проблеми теорії та методології: монографія. – Київ; Запоріжжя: Вид-во КПУ, 2009. – 432 с.
13. Сучасна політична лексика: енциклопедичний словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. – Львів: «Новий Світ - 2000», 2015. – 396 с.
14. Трибушний О. Мовна політика в Україні: проблеми і пріоритети // Віче. – Київ, 1997. – №9 (66). – С. 99-107.
15. Чередник Ю. Модернізація державної мовної політики в Україні: теоретико-методологічний аспект: Автореф. дис. ... канд. наук з державного управління: 25. 00. 01 / Дніпропетровський регіональний інститут

державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України. – Дніпропетровськ, 2011. – 23 с.

16. Bimber B. Political Communication in the 2000 Election: Guest Editor's Introduction [Text] / B. Bimber // Political Communication. – 2002. – Volume 19. – Issue 1. – P. 1-3.

17. Bowring B. The Russian language in Ukraine: complicit in genocide, or victim of state-building? [Text] / Ryazanova-Clarke L. // The Russian Language Outside the Nation Speakers and Identities. Studies in Social Interaction EUP. – Edinburgh, Scotland: Edinburgh University Press, 2014. – P. 56-80.

18. Zhulynsky M. Cultural, educational and linguistic policy in Ukraine, 1991–1996 // In Towards a New Ukraine I: Ukraine and the New World Order 1991–1996. – Proceedings of a Conference held at the University of Ottawa, 1997. – March P. 21–22.